

Janne Rudén: Tal på första maj 2012

Talare

Janne Rudén
Förbundsordförande, politiker

Datum

1 maj 2012

Omständigheter

Anförande på första maj 2012 Strömstad

1 Demonstranter,

Varför talar så få idag om rättvisa? Fundera. Vad beror det på? Vi hör nästan ingen ta ordet i sin mun idag. Är det för att Sverige är rättvist? Naturligtvis inte.

5

Hur kan det då komma sig att vi inte pratar om detta i ett Sverige där klyftorna växer snabbare än de gjort på årtionden.

Är det rädsla?

10

Är det egoism och devisen ”var och en klarar sig själv som råder nu i Sverige?

Är det politiker som är så rädda för att förlora en marginalväljare att de inte vågar säga något?

15

Jag tror att det är en kombination av alla tre. Tyvärr har människor blivit räddare. Rädslan har ökat i Sverige. Och när rädslan ökar då börjar vi tänka mer på oss själva.

20

All kraft går åt att försvara det vi har. Var och en får klara sig själv. ”Det är synd, men jag måste se till mig själv först.” Så tänker många. Kan vi anklaga dom? Nej, jag tycker inte det.

Den som är tillbakapressad, som inte ser några vägar framåt reagerar så här.

25

Det sker inte bara i Sverige. Det sker över hela världen. När människor förlorar hoppet om en bättre framtid då blir man rädd.

30 Jag anklagar inte rädda människor. Jag anklagar istället regeringen för att medvetet ha skapat ett räddare och hårdare Sverige. När man är rädd för att bli arbetslös eller tvingas stapla de osäkra anställningarna på varandra. När man går runt och är rädd för att bli sjuk för att man är osäker på om det finns något skyddsnät.

35 Denna rädsla har regeringen medvetet skapat. Det är kanske det största, men också det värsta, som regeringen Reinfeldt lyckats med. De har lyckats förstöra den känsla av trygghet och sammanhållning som Sverige byggdes så framgångsrikt på.

40 Regeringen skrämmer medvetet människor. De vill skapa oro. De vill att vi ska vara rädda för att bli arbetslösa eller sjuka? Det ska långsiktigt precis som det nu gör minska tilltron till det gemensamma. Men det skulle de aldrig erkänna.

45 Regeringen som är fiffig på att döpa om saker och inte kalla saker för sitt rätta namn har också döpt om detta. De kallar det drivkrafter. Känner ni igen det. Drivkrafter för jobb. Det är det inte. Det är ren och skär rädsla som drivkraft. Det här är chockterapi hämtat från MiltonFriedmans Chicagoskola.

50 Jag ser det varje dag i mitt fackliga arbete. Om bara de anställda blir lite räddare. Då kommer de inte att våga gå med i facket, de kommer inte att våga ställa krav, de kommer att ta jobben till lägre löner.

55 Det är den klassiska skrämseltaktiken från högern. Så har den alltid sett ut. Därför säger jag, till skillnad från så många idag. Jag tror på rättvisa. Jag tror på tryggheten som drivkraft. Jag tror att vårt samhälle blir ett bättre samhälle om vi finns där för varandra.

Jag tror på rättvisa.

60 Mötesdeltagare,

Min tredje fråga som jag ställde inledningsvis handlade om varför politiker idag inte talar om rättvisa. Jag kan inte ens säga att mitt eget parti gör det tillräckligt ofta och tillräckligt genomtänkt. Varför?

65

De politiker som finns på insidan av systemet har förstått det här. De ser också svårigheterna med att göra något åt det. Och de är rädda för att de ska skrämman bort dem som trots allt fått det bättre under den borgerliga regeringens tid.

70

De har fel. Rättvisa är en förutsättning för långsiktig tillväxt.

Därför säger jag här idag. Jag kräver rättvisa för dig som är ung och arbetslös och går i ett första maj-tåg för första gången. Du är också min framtid och värd ett arbete som du kan försörja dig på.

75

Jag kräver rättvisa för dig som mitt i livet blivit sjuk och stänger din panna blodig för att få en rimlig ersättning och rehabilitering.

80 Jag kräver rättvisa för alla kvinnor som tjänar mindre än män, för de lågavlönade kvinnorna i Handels och Kommunal.

Jag kräver rättvisa här på första maj i Strömstad. För att jag vet att det ger oss ett bättre Sverige.

85

Mötesdeltagare,

Den kanske största orättvisan går mellan de som har jobb och de som står utanför. När den borgerliga regeringen vann valet 2006 gjorde man det med en retorik som handlade om att Sverige hade massarbetslöshet.

90

Då var arbetslösheten 6,5 procent. Idag är den 7,8 procent. Drygt 25 procent av våra ungdomar är arbetslösa. Men regeringen försöker låtsas som om det regnar. Idag talar de inte längre om massarbetslöshet. Det här är ett stort fiasko. Låt mig förklara varför.

95

Det är ett fiasko i den meningen att hela regeringens politik med jobbskatteavdrag, huvudlösa momssänkningar och allt vad det är har haft som mål att öka sysselsättningen. Nu ser vi resultatet. Sysselsättningen sjunker och ungdomsarbetslösheten är fortsatt skyhögt.

100

Det är också ett fiasko i den meningen att detta experiment skett till priset av en kraftigt skadad a-kassa, sjuka som tvingats söka jobb som de aldrig kan få. Så många människor har fått det svårare att klara sin vardag. Och jobben har ändå

blivit färre.

För någon vecka sedan kunde vi läsa i Dagens Nyheter att arbetsförmedlingen
lämnat till tillbaka 18 miljarder till statskassan som man inte hittat någon
110 användning för. 18 miljarder.

Tänk vad vi skulle kunna ha skapat många jobb för de pengarna.

Människors trygghet har också urholkats av att a-kassan försämrats. I dag får
115 endast 13 procent av alla heltidsarbetande 80 procent av sin tidigare lön i
ersättning.

Eftersom den solidariska finansieringen är slopad kan avgiften till a-kassan för
en medlem i ett LO-förbund och en akademiker skilja flera hundra kronor.
120 Dyrast har det blivit för dem med yrken där risken att bli utan jobb är som
störst.

Genom att göra a-kassan dubbelt så dyr men bara hälften så bra, undergräver
regeringen löntagarnas styrka och hela kollektivavtalsmodellen.
125

När arbetslöshetsersättningen hamnar på nivåer som ligger flera tusen kronor
under lägsta lönen i kollektivavtalen, kommer det att öppna för en ny
låglönemarknad.

130 Kamrater, denna politik måste avvisas!

Vi har inte råd med ett samhälle där sänkta skatter går före förbättrad välfärd.

Vi har inte råd med ett samhälle där alla inte är välkomna på arbetsmarknaden!
135

Vi har inte råd att inte ta till vara på alla människors kapacitet och kunskap!

Demonstranter,

140 Årets första majmärke bär parollen ”Kunskap och arbete bygger Sverige”. Vad
kan vara mer sant? Jag hoppas på verkliga satsningar nu som kan motsvara den
parollen. I LOs styrelse har vi nu antagit ett ambitiöst jobbprogram som vi
kommer att anta på LOkongressen om lite drygt en månad. Det handlar om ett

145 rejält kunskapslyft. De som har missat i sina gymnasiestudier ska kunna
revanschera sig. Vi vill se en massiv satsning på subventionerade anställningar.
Vi ska steg för steg för restaurera A-kassan.

Och jag hoppas verkligen att socialdemokraterna med Stefan Löfvén i spetsen
150 tar chansen i svaret på regeringens vårbudget och kommer med något som
verkligen gör skillnad. Jag vill se ett massivt statligt investeringsprogram.

På partiets förtroenderåd för några månader sedan diskuterades frågan om att
ha ett mål för investeringar. Jag tycker att det var intressant. Vi behöver
155 investera idag för att ha något att leva på i morgon. Och ett mål för detta vore
välkommet.

Jag vill se långsiktiga investeringar i vår infrastruktur. Det kommer både att
underlätta vår vardag, stärka vår samhällsekonomi och framtida
160 konkurrenskraft. Och inte minst viktigt ge oss riktiga jobb. Sverige är idag bland
de länder som satsar minst på järnväg i EU. Det vet ni. Alla som någon gång åker
tåg vet vad jag talar om. Det är slitet och nedgånget. En enda liten störning
fortplantar sig genom hela tågnätet. Inte minst ni som bor här i Strömstad
känner av detta.

165 Sverige var en gång ett föregångsland på järnvägsområdet. Det ska vi bli igen.

Nu har jag pratat en hel del om de står utanför arbetsmarknaden. Jag vill också
säga lite om de som fortfarande har ett jobb. Det har blivit så oändligt mycket
170 tuffare. Få ska hela tiden göra mer. Utslagningen och stressen ökar hela tiden.

Reinfeldt vill att vi ska jobba fram till 75 år. Låt mig då upplysa honom om att
varannan LO-medlem inte ens klarar att arbeta fram till 60 års ålder. Som
vanligt verkar han ha noll koll på läget.

175 Låt mig då ge ett råd. Börja med arbetsmiljön, Fredrik. Där finns stora vinster
för den enskilde och hela vårt samhälle att göra.

SEKO har därför prioriterat frågan under hela förra året. Vi har
180 uppmärksammat villkoren för landets vägarbetare. Tänk er själva att gå till ett
arbete där bilar dundrar förbi bara några meter från dig i 70-100 kilometer i
timmen. Vi kräver dubbla böter för de som överskrider hastighetsgränserna för

att spara liv. Vi har stöd för vårt krav i riksdagen. Nu väntar vi på förslaget.

185

Vi har uppmärksammat sjömännens i många fall urusla villkor. Om vi bara är beredda att betala några ören mer för ett kilo bananer så kan vi ge alla sjömän villkor i nivåer med de svenska kollektivavtalen. Visst är vi beredda att göra det?

190 Det mest tragiska fallet är den kvinnliga vårdare som misshandlades till döds. Det är första gången i svensk kriminalvårdshistoria som det händer. Hon var ensam vid rastgården där uppe på taket. Vi kan bara föreställa oss hur ensam och rädd hon måste ha känt sig. Därför har vi krävt ett stopp för ensamarbete.

195 Varje vecka dödas en människa på en arbetsplats i Sverige. Det är oacceptabelt. Ingen ska behöva riskera sitt liv på sitt jobb. Vi kräver säkra och trygga arbetsplatser!

Mötesdeltagare,

200

Regeringens andra stora misslyckande handlar om sjukförsäkringen. Nu stiger ohälsotalen igen. Varför frågar man sig? Jo, för att nu har alla sjuka människor tvingats trava runt i regeringens karusell och är nu tillbaka i sjukförsäkringen. Det är så fruktansvärt cyniskt.

205

De har i många fall förlorat sin rätt till ersättning. De har tvingats till socialbyrån. De har tvingats söka jobb de aldrig kommer att få. Allt detta för att de blivit sjuka. De har fått lida av sin sjukdom och av ett helt omänskligt bemötande. Detta är en av vår tids värsta skandaler och ovärdigt ett land som Sverige.

210

Regeringen borde skämmas! Vi har ingen sjukförsäkring värd namnet längre.

Det är en sjuk försäkring.

215

Mötesdeltagare,

Parallellt med att man jagat sjuka så har regeringen också medvetet undergrävt hela vårt sjukförsäkringssystem. Om vi nu trots denna hänsynslösa jakt på dem som är sjuka ändå skulle beviljas sjukersättningen så har den sjunkit något enormt. Det är inte längre någon ersättning för det inkomstbortfall som det en

220

gång var tänkt. Det är alltmer bara en grundtrygghet.

225 För en tid sedan kunde Kommunal konstatera att i mitten av 80-talet hade fler än nio av tio löntagare en ersättning på minst 80 procent. I dag är det en dryg tredjedel som inte har denna inkomsttrygghet. Den som tjänar 27 500 kronor per månad och därutöver får alltså ut mindre än 80 procents ersättning vid sjukdom. Ibland bara 50 procent.

230

Detta är ju skamligt. Om du i morgon drabbas av en sjukdom ska du alltså i ett slag tvingas klara dig på halva din lön. Det är inte många som har de marginalerna. Det är ett hån att kalla detta en försäkring. Det är det inte.

235 Jag förväntar mig att partiet i sin vårbudget presenterar en helhetspolitik för hur vi kan reparera sjukförsäkringen. Blir man sjuk. Ska man ha stöd. Punkt slut.

En annan fråga som jag bara måste ta upp när jag talar om rättvisa och välfärd är dessa stora vårdkoncerner och riskkapitalister inom vården och omsorgen.

240 Varför ska våra skattepengar försvinna till skatteparadis? Varför ska det som du och jag betalar i skatt för våra barn eller till våra föräldrar för att de ska få den bästa omsorgen hamna i fickorna på riskkapitalister?

245 Gör som i Norge, Danmark eller Finland. Begränsa vinstdrivande företag i vård och omsorg.

Våra skattepengar ska gå till vård och omsorg, inte till bankkonton på Jersey eller Cayman-öarna!

250 Demonstranter,

Ett av politikens viktigaste fördelningspolitiska nycklar för att åstadkomma rättvisa är skattepolitiken. Det är skatterna som mer än något annat omfördelar resurserna. För det vi får in i skatter kan vi använda för satsningar i vård, skola,
255 omsorg och investeringar i infrastruktur.

Om vi bestämmer oss för att göra nästa val till en fråga om rättvisa, är jag övertygad om att det blir en valseger.

260 Mötesdeltagare,

Avtalsrörelsen är ännu inte klar men många avtal har nu träffats. Vi har, trots svåra förutsättningar, lyckats med flera viktiga saker. Det har varit nära konflikt.
265 Det blev inga långa löneavtal den här gången. De flesta avtal löper på lite drygt ett år.

Vi har lyckats leverera fortsatta reallöneökningar. Det blir mer i plånboken för alla. Men kanske viktigast av allt. Vi lyckades trots starkt motstånd att träffa
270 löneavtal som ger mer till våra kvinnodominerade områden med våra jämställdhetspotter. Jag är glad över att det fanns LO-förbund, manligt dominerade sådana, som höll ihop kring kravet om att göra det.

Jag kan inte acceptera att kvinnor systematiskt ska ha lägre löner än män. De
275 branscher och sektorer där fler kvinnor än män arbetar har ett lägre löneläge. Detta får naturligt konsekvenser för kvinnors frihet, för deras pension och socialförsäkringar.

Kvinnor kommer under helt yrkesliv att tjäna flera miljoner mindre än män.
280 Detta är en orättvisa som vi har ett ansvar för att göra något åt.

Det verkar dock inte bara vara arbetsgivarna som agerar motpart. Vi har sett hur en del borgerliga politiker inte har dragit sig för att föreslå sänkta löner mitt under en pågående avtalsrörelse. Efter att Folkpartiet tidigare föreslagit 25
285 procent lägre löner för unga, kom Centerpartiet med förslaget om att sänka allas ingångslöner med 25 procent! När alliansens så kallade arbetslinje med sänkta skatter och sänkta ersättningar havererat, tror en del regeringsföreträdare tydligen att problemet kan lösas genom att skapa ett låglöneproletariat för dem som står längst från arbetsmarknaden.

290 Något sådant kommer svensk fackföreningsrörelse självklart aldrig att acceptera. Vi kommer aldrig att tveka när det gäller att stå upp för våra kollektivavtal. De är vårt viktigaste verktyg kampen för rättvisa löner. Kollektivavtalen föddes ur ett löfte mellan löntagare. Ett löfte om att vi inte ska arbeta till lägre löner och
295 sämre villkor än dem vi kommer överens om.

Seriösa arbetsgivare tycker att det är bra med kollektivavtal. De vet att de slipper osund konkurrens där andra försöker tvinga bort dem från marknaden med lägre löner och sämre villkor för sina anställda. Men det finns arbetsgivare och

andra krafter som vill radera den svenska modellen med starka kollektivavtal. Som vill sänka löner och försämra de rättigheter som löntagarna kämpat till sig.

305 Men de som vill radera kommer inte att lyckas. Vi kommer aldrig att acceptera lönedumpning eller olika villkor i jobbet. Och det spelar ingen roll varifrån företagen kommer. Innanför våra gränser ska svenska kollektivavtal gälla. Vi ska ha konkurrens, men på justa och lika villkor.

310 Och kamrater, jag är inte orolig. För jag vet att vi är många som är med och tar den fajten!

Demonstranter

315 Jag har talat om rättvisa idag. Alldeles för få gör det. Vi behöver lyfta blicken. Vi måste se de stora samhällsförändringarna.

Är Sverige på rätt väg? Ökar klyftorna, minskar möjligheterna för stora grupper? Stängs dörrar mot framtiden för våra unga?

320 Mitt svar är ja. Vi kan inte blunda för detta. Vi måste klara att utveckla en politik som stärker sammanhållningen i vårt samhälle. Som visar att det är viktigt för den som har ett arbete, att också de arbetslösa får ett jobb. Att det är viktigt för den som är frisk att den som är sjuk får det stöd den behöver.

325 Sverige tjänar på rättvisa. Vi är nog många som haft svårt att värja oss inför de iskalla vindar som slår emot oss från den pågående rättegången i Oslo. Det är samma kalla vindar av människoförakt som vi känner igen från det vi läst om 30-talets Europa. Vindar som nu åter börjat väckas till liv i många europeiska länder.

330

De avskyvärda terrordåden i Norge var unika för vår del av världen, i modern tid. Men de idéer som dåden växte fram ur är tyvärr inte unika. I första omgången av det franska presidentvalet för en dryg vecka sedan fick högerextrema Nationella Fronten över sex miljoner röster. Idag finns rasistiska och främlingsfientliga partier representerade i flera europeiska parlament,
335 däribland vårt eget. Vi har ett brunt parti i vår riksdag.

LO-förbunden har nu inlett en gemensam satsning mot främlingsfientlighet

340 och rasism. Vi kallar satsningen ”Alla kan göra något”. Syftet med vår satsning är att våra medlemmar och förtroendevalda ska ha den kunskap och det mod som behövs för att ta debatten, varhelst den uppstår.

Men vad har facklig verksamhet med kampen mot rasism och
345 främlingsfientlighet att göra, kanske någon frågar? Svaret är: allt!

Det handlar om det fackliga löftet, om allas lika värde och rätt. Om vi tillåter att en enda medlem diskrimineras så sviker vi det löftet. Då försvagar vi den fackliga organisationen. Kampen mot alla former av diskriminering tillhör därför den
350 fackliga kärnverksamheten.

En samhällsutveckling med social och etnisk diskriminering strider mot arbetarrörelsens mest grundläggande principer. Det strider mot visionen om ett samhälle som vilar på demokratiska och humanistiska grunder, där välfärden
355 och tryggheten är till för alla.

Vi kan aldrig acceptera att människor spelas ut mot varandra. Detta gäller så väl i hela samhället som på arbetsmarknaden och på den enskilda arbetsplatsen.

360 Att öka och stärka medvetenheten om alla människors lika värde och lika rätt är ett arbete som kräver ett ständigt engagemang i vår vardag. Vi måste alla stå upp för våra värderingar och för våra arbetskamrater.

Nu är det dags att gå från ord till handling. För alla kan göra något.
365

För bara några veckor sedan var det 100 årsdagen av Titanics förlisning. Jag som är ordförande i en facklig organisation som organiserar sjömän skulle vilja sammanfatta det jag talat om med en liknelse.

370 Två forskare vid Uppsala universitet har granskat 18 fartygsolyckor. De konstaterar att det tyvärr är en myt att kvinnor och barn räddas först. När människan upplever sig hotad är det tyvärr så att de mest primitiva egenskaperna som framträder. När vi blir rädda tänker vi tyvärr mest på oss själva.

375 Det är det som händer i Sverige idag. I all tysthet eroderar sammanhållningen och solidariteten i det svenska samhället. Det är djupt tragiskt. Vi måste vända

denna utveckling.

380

Det är därför jag talat om rättvisa.

Om jag avstår något till dig blir jag också rikare. Om du gör detsamma blir du.

385 Dela ut en flytväst till någon som har svårt att hålla sig flytande. Sträck ut en
hjälpande hand. Hjälp den som behöver. Om vi gör det tillsammans blir Sverige
ett så mycket bättre samhälle att leva i.

Tack!

390

Taggar

1 maj, 2010-tal, 2012, Första maj, Man, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/janne-ruden-1-maj-tal-2012>

395

400

405

410

415